

ZAĻAIS KURSS IR UZŅEMTS

LINDA TUNTE

Brīdim, kad rūpes par vidi un zaļo domāšanu kļūst par visas Eiropas prioritāti, bija jāpienāk, tam atbilstoši pakārtojot arī likumus. Zaļais kurss uzņemts arī Latvijā. Tiesa, darāmā vēl ir daudz, taču iezīmes un virzieni jau ir manāmi. Atliek vien katram uzņēmumam to visu pamazām ieviest praksē.

BŪVniecība

Kā norāda VARAM, ņemot vērā, ka būvniecības iepirkumi veido ļoti lielu zaļo iepirkumu apjomu, plānots ieskicēt virzienu un līdzekļus šīs kategorijas pakalpojumiem,

nosakot minimāli obligātos piemērojamos zaļā iepirkuma kritērijus. Principa “energoefektivitāte vispirms” piemērošana paplašināta, attiecinot to arī uz būvniecības sektoru, līdz ar to arī šajā nozarē valsts nauda sekos energoefektivitātei.

EIROPAS ZAĻAIS KURSS IEGULDĪJUMU JOMĀ

EVA BERLAUS,

SIA “Sorainen ZAB” Latvijas biroja vadošā partnere

Būtiska zaļā kursa prioritāte ir ilgtspējīgs finansējums. Proti, Eiropas Savienībai ir plāns par finanšu sistēmas saskaņošanu ar tās politiku attiecībā uz atbalstu ilgtspējīgai izaugsmei un investīcijām, kuras mērķis ir veicināt publiskā un privātā kapitāla pieaugumu ilgtspējīgām investīcijām.

Svarīgākie līdz šim pieņemtie Eiropas Savienības dokumenti ilgtspējīga finansējuma mērķu sasniegšanai ir regula 2019/2088 par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē, regula 2020/852 par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai, kā arī Eiropas uzraudzības iestāžu izstrādātais regulatīvo tehnisko standartu projekts, kas detalizētāk skaidro regulas 2019/2088 piemērošanu.

INFORMĀCIJAS ATKLĀŠANAS REGULA

Regulas 2019/2088 jeb Informācijas atklāšanas regulas mērķis ir veicināt kapitāla mobilizāciju finanšu pakalpojumu sektorā ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai, sasniedzot lielāku informācijas atklātību par to, kā finanšu tirgus dalībnieki un konsultanti ņem vērā ilgtspēju, pieņemot lēmumus un konsultējot par ieguldījumiem, kā arī novērst t.s. zaļmaldināšanu (*greenwashing*). Informācijas atklātība nodrošināta, nosakot informēšanas pienākumus, kā arī paredzot mērķi noteikt vienotus standartus informācijas atklāšanai, lai nodrošinātu atklātās informācijas caurspīdīgumu un salīdzināmību un tādējādi veicinātu investoru izvēli par labu ilgtspējīgiem ieguldījumiem.

Regulas 2019/2088 adresāti ir finanšu tirgus dalībnieki un finanšu konsultanti. Tajā

paredzēti pienākumi, kas vērsti uz informāciju par finanšu tirgus dalībnieku vai ieguldījumu konsultantu, kā arī informāciju par to piedāvātajiem ieguldījuma produktiem vai konsultācijām. Raksturojot īsumā, regulā 2019/2088 noteiktais informācijas atklāšanas pienākums attiecināms uz šādas informācijas atklāšanu:

- ilgtspējas riska politikas nostādņu pārredzamība;
- pārredzamība par to, vai finanšu tirgus dalībnieks/konsultants tā komercsabiedrības līmenī vērtē ieguldījuma lēmumu/konsultāciju negatīvo ietekmi uz ilgtspēju. Ja ietekmi vērtē, finanšu tirgus dalībniekam tā tīmekļa vietnē papildus paziņojumam par ietekmes vērtēšanu jāpublicē arī informācija par padziļinātās izpētes politiku, ko, ņemot vērā finanšu tirgus dalībnieka izmēru, darbības veidu un piedāvātos finanšu produktu veidus, ievēro, vērtējot negatīvo ietekmi. Savukārt ieguldījumu konsultantiem to tīmekļa vietnēs jānorāda, vai ietekme tiek vērtēta;
- atalgojuma politikas nostādņu pārredzamība – finanšu tirgus dalībniekiem un ieguldījumu konsultantiem ir pienākums atalgojuma politikās iekļaut informāciju, vai tās ir saskaņotas ar ilgtspējas risku integrēšanu, kā arī publicēt minēto informāciju to tīmekļa vietnēs;
- ilgtspējas risku integrēšanas pārredzamība – regulā 2019/2088 finanšu tirgus

dalībniekiem/ieguldījumu konsultantiem noteikts pienākums pirms līgumu noslēgšanas nodrošināt, ka atklāta informācija, kā tie integrē ilgtspējas riskus ieguldījumu lēmumos/ konsultācijās, kā arī par novērtējuma rezultātiem attiecībā uz to, kāda ir paredzamā ilgtspējas risku ietekme uz finanšu produktu, ko tie piedāvā vai par ko konsultē, atdevi;

- negatīvas ietekmes uz ilgtspēju pārredzamība finanšu produktu līmenī – finanšu tirgus dalībniekiem, kas komercsabiedrības līmenī vērtē ieguldījuma lēmumu negatīvo ietekmi uz ilgtspēju, papildus noteikts pienākums pirms līgumu noslēgšanas nodrošināt, ka atklāta informācija par katru finanšu produktu, norādot, vai finanšu produktā ņemta vērā svarīgākā negatīvā ietekme uz ilgtspējas faktoriem;
- vides vai sociālo raksturlielumu veicināšanas un ilgtspējīgu ieguldījumu pārredzamība – ja finanšu produkts papildus citiem raksturlielumiem veicina arī vides vai sociālos raksturlielumus vai minēto raksturlielumu kombināciju vai arī finanšu produkta mērķis ir ilgtspējīgs ieguldījums, finanšu tirgus dalībniekiem ir pienākums pirms līgumu noslēgšanas nodrošināt, ka atklāta informācija, kā minētie raksturlielumi sasniegti. Ja ietekmes vērtēšanai izmantots kāds indekss, jānorāda informācija, vai un kā šis indekss saskaņots ar minētajiem raksturlielumiem/mērķi;
- mārketinga komunikācijas pārredzamība – noteikts pienākums nodrošināt, ka to mārketinga komunikācija nav pretrunā informācijai, kas atklājama saskaņā ar regulu 2019/2088

Regulā 2019/2088 paredzēts izstrādāt un apstiprināt detalizētus tehniskos standartus tajā noteiktajiem informācijas atklāšanas pienākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt, ka informācija atklāta iespējami pārredzamā, salīdzināmā un pārbaudāmā veidā un tādējādi pēc iespējas veicināta regulas mērķa sasniegšana pēc būtības, nevis tikai formāli. Pagaidām pieejams tikai minētais tehnisko standartu projekts, taču sagaidāms, ka tā apstiprinātā versija būtiski neatšķirsies.

TAKSONOMIJAS REGULA

Regula 2020/852 jeb Taksonomijas regula papildina regulu 2019/2088. Tās būtiskākie

noteikumi paredzēti, lai noteiktu kritērijus, pēc kuriem vērtēt, vai saimnieciskā darbība attiecībā uz vidi ir ilgtspējīga. Mērķis ir noteikt pakāpi, kādā ieguldījums attiecībā uz vidi ir ilgtspējīgs.

Regulā 2020/852 noteikts, ka attiecībā uz vides ilgtspēju var lietot šādus mērķus:

- klimata pārmaiņu mazināšana;
- pielāgošanās klimata pārmaiņām;
- ilgtspējīga ūdens un jūras resursu izmantošana un aizsardzība;
- pāreja uz aprites ekonomiku;
- piesārņojuma novēršana un kontrole;
- bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana.

Lai saimnieciskā darbība un attiecīgi arī ieguldījums atbilstu konkrētajam mērķim, tam jāizpilda detalizēti regulā 2020/852 noteiktie kritēriji. Tādējādi, vienkāršoti skaidrojot, regulas mērķis ir ieviest vienotu “vārdnīcu” saimnieciskās darbības/ieguldījumu ilgtspējas vērtēšanai un atspoguļošanai vides mērķiem.

IZAICINĀJUMI

Lai gan no juridiskā viedokļa pagaidām regula 2019/2088 jeb Informācijas atklāšanas regula attiecināma tikai uz finanšu tirgus dalībniekiem un ieguldījumu konsultantiem, svarīgi izprast, ka jau drīzumā tas ietekmēs ikvienu ES strādājošu uzņēmuma darbību, jo, piemēram, lai finanšu tirgus dalībnieki spētu pēc būtības izpildīt regulējuma prasības, tiem būs klientiem un uzņēmumiem jāpieprasa izvērtējumi par to saimnieciskās darbības ietekmi uz ilgtspējas mērķiem.

Tāpat sagaidāms, ka samazināsies finanšu tirgus dalībnieku interese finansēt uzņēmumus, kas nav spējīgi izvērtēt vai kuru saimnieciskajai darbībai ir negatīva ietekme uz ilgtspējas mērķiem. Tas, protams, ļauj secināt, ka sagaidāmas būtiskas izmaiņas arī ES ekonomikas struktūrā (kas arī ir ES zaļā kursa mērķis). Tomēr jānorāda, ka jau pieņemtais regulējums ir ļoti sarežģīts un apstiprināts samērā īsā laikā, turklāt apstākļos, kad sabiedrības zināšanas un izpratne par saimnieciskās darbības ietekmi uz ilgtspējas mērķiem nepārtraukti attīstās. Līdz ar to regulējuma efektīvai ieviešanai un vienotas izpratnes nodrošināšanai noteikti vēl nepieciešams daudz papildu diskusiju un sagaidāms, ka jau pieņemto regulējumu patstāvīgi uzlabos. 📍